

Szerkesztési iroda:
Csik-Szereda
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése,
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények,
előfizetési pénzek és hir-
detések küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egy évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Három hónapra 1 frt.
Egy lap ára 10 kr.

Hirdetési díjak
a legelső sorban számítottak.
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.

Nyitótéri cikkek
soronként 25 kr-ért közöl-
tetnek.

A székelyföld állapota.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara évi jelentésében bemutatja a székelyföld közgazdasági állapotát. A jelentésben egyetlen helyet se találunk, hol nyugodtan pihenhetne meg szemünk, úgy szólva, minden lapján egy-egy sötét, elszomorító kép tárul elénk, mely aggodalommal tölthet el bennünket a székelység jövője iránt.

A mezőgazdaság az egész országban súlyos viszonyok között vergődik s e helyzet az utóbbi évben még mostohábbá változott. A terméseket megfelezte a sok elemi csapás s a gabona árak emelkedésében a gazdák nem lelhetek kárpótlást. Oly körülmények között pedig, midőn a gazdaember csupán a termelési költségeikért fárad, gyengülnie, pusztulnia kell a gazdaosztálynak, melynek pedig nemzeti történelmünkben kiváló szerepe volt a múltban s kiváló feladatot ruház reá a jövő is.

Ámde, ha a nemzet fiájának törzsében nincsen életerő, megsínylik ezt a galyak, a lomb s a virágok egyaránt. Így a mezőgazdaság súlyos helyzetét megérezte az országban minden társadalmi tényező. Leginkább megérezte azonban a székelyföld nyomorúságos ipara, a mely remélt fejlődés helyett, ijesztő mérvben hanyatlak. Szintugy megérezte a kereskedelem is s a székelyföld közgazdasági helyzete így évről évre aggodalmassabbá válik.

Elszomorító állapotnak pedig nem csupán belső, hanem főképen külső bajokból ered s legfőbb oka az Ausztriával fennálló kereskedelmi és vámközösségben rejlik.

Az osztrák ipar versenyével nem tud iparunk megküzdeni s az Oláhországgal kitűtött vámháboru óta a versenyt rendkívül megérzi. 1885. év előtt kedvező állapotok állottak fenn, a székelyföld ipara nagyon jó és közeli piacokat talált Oláhországban, de a vámháboru ezt egészen megváltoztatta. A székely iparosok elől a századok óta megszokott oláh piacok elzáratván, iparcikkeiket keleten már nem értékesíthették, belföldön pedig a kedvezőtlen közlekedés miatt tért nem foglalhatott a székely ipar, a hol meg is jelent, mindenütt a hatalmas osztrák versenynyel találkozott, a mely már begyökerezve lévén, ezzel, mint különben is fejlett és olcsón termelő iparral megküzdeni nem tudott s így rohamos hanyatlásnak indult.

A korábbi években virágzott s háziiparilag üzött fonó-szövő ipar, mondhatni, teljeesen megsemmisült, mert az osztrák gyárak magukhoz ragadták a nép szükségletét tevő s előbb saját maga készítette szőttesek előállítását és bár selejtes minőségben, de olyan olcsón szállítják a székely földre, hogy a nép előnyösebbnek véli ezeknek vásárlását, sem mint maga foglalkozók azok készítésével.

Ennek hatása alatt maga a nép is hűtelemné kezd lenni régi jó készítményeivel.

Egyszerű, de szép és tartós szőtteseit ritkító divatos kelmével cseréli fel s így maga a köznép is észrevétlenül belesodródik a divat hajhászatába.

Ha történetek is lépések szövőgyárak alapítása iránt, a kísérleten túl nem lehetnek s fel kellett hagyni minden e nemű jó szándékkal.

A szepsiszentgyörgyi alsó székely szövőgyár is mely oly szép remények között indult meg, jelenleg válságos helyzetben van s az osztrák verseny nyomását sokáig nem fogja kibírni, ha még idejében védelem nem érkezik.

A megsemmisülés sorsa jutott a székelyföldön egykor virágzott, de jelenben már jóformán csak az emlékekben élő különféle bőr, fa és sok más kézmű és háziiparnak.

Az utóbbi időben állami támogatás mellett megkíséreltetett a gyermekjátékok készítésének a székelyföldön való meghonosítása is.

Ámde ez is, mondhatni, csak kísérlet maradt, mert az e célból létesített tanműhelyek készítményei a sokkal olcsóbb osztrák készítményekkel versenyezni nem bírván, a játékszer készítésre képzett egyéneknek kenyérkereseti forrásává nem lehettek, s így vagy megszűntek, vagy mint a gyergyószentmiklósi tanműhely is a közeljövőben megszűnnek.

Az ipar terén szenvedett veszteségünkért a székelyföldnek semmi kárpótlása sincs, sinlődés, nyomorúság között sorvadoz iparunk, ha csak a tervbe vett vasutak kiépítése után nem jut egy kis életerőhöz.

A gyáripar terén is az említett okok miatt alig látszik valami újabb élet. Az ujon létesült egy pár gyári vállalat az erdőipar körében jött létre, de a tőke és a közlekedési eszközök hiánya miatt ezek is csak a jövőtől várják a biztató reményt.

A kereskedelem viszonyai sem kecsegtetők, s a haladásról szólni sem lehet. Nagy hátrány, hogy a székelyföldnek nincs egyetlen kereskedelmi iskolája. A kereskedelmi kamara egy állami kereskedelmi iskola létesítése iránt mozgalmat indított s remélhető, hogy a magas kormány méltányolni fogja a székelyföldnek ezen szükségletét.

A közlekedési viszonyok javítására az első lépés megtéte. Az 1895. évi VII. t. cz. a székely vasutak ügyét állami feladatnak írja elő s a kiépíteni rendelt utak közül a Sepsi-Szentgyörgytől Csik-Szeredán át Gyimesig, vagyis a román határig terjedő szakasz már a befejezéshez közeledik. Kívánatos, hogy a székelyföld közgazdasági viszonyainak tekintetéből égető szükségé váló körvasut, azaz Csik-Szeredától Gyergyó-Szentmiklóson át Szászrégenig vezetendő vonalszakasz szintén mielőbb kiépíttessék.

A kereskedelmi és iparkamara legutóbbi jelentésében igaz és való képet nyújt a székelyföldről s ószinte vonásokban mu-

tatja be a közgazdasági élet sebeit, melyekre gyógyító szert síttrget, ha nem akarjuk, hogy lassu sorvadással az enyészet útján haladva, a megsemmisüléshez évről-évre közelebb jusson. Magyarország keleti végvárának milder követ jól meg kell erősíteni, a legelső vihar ezt fogja megostromolni, s ha ez ledől, a pusztulás utat vághat magának az ország szívéig.

Csikmegye közigazgatási bizottság üléséről.

Csik-Szereda, nov. 9.

Vármegyénk közigazgatási bizottsága Mikó Bálint főispán ur elnöklete alatt ma tartotta meg rendez havi ülését, melyen a tagok közepes számban jelentek meg.

Mindenek előtt felolvastattak az egyes szakelőadók jelentései, melyekből kiemeljük a következőket.

A megye alispánja az ügyforgalom elősorolása után megemlékezett a közelebbi napokban lejárt képviselő-választások eredményéről s arról a következő jellemző képet állította elő.

„Hogy ez a szép alkotmányos jog mennyire devalválódott az annak tudatával nem bíró nagy tömegnél, s hogy ezt a szép jogot egyesek céljaik elérésére zsákmányolják ki, nimbuszát mennyire elhomályosították: azt nem kell a t. bizottság előtt bővebben indokolnom; csak fájdalommal említem fel, annak igazolásul, hogy mi az azzal való élésre még éretnék vagyunk. A közjogi ellenzék — elismeréssel constatálom — e vármegyében is átlátta, hogy küzdelme ez idők szerint nagyobb átalakulásra kilitást nem nyújthat, s kezdi a talajt egyengetni a belreformok harcterévé; míg ezzel szemben váratlanul felütötte fejét a vallási gyűlölet, hogy békeességben sohase lehessünk.

Nem jól van ez így. Nem köszöni ezt meg senki a kezdeményezőknek, mert következése lesz egymás gyűlölete mellett az elhagyatottság, melyet 1867 óta tapasztalunk és kényszerűen tűrünk kellett.”

A megyei főorvos jelentése szerint a közegészségi állapot elég kedvező volt a múlt hónapban, mert sem a tájkóri-, sem a járványos betegségek nem fordultak nagyobb számban elő a megelőző havinál.

A megyei közkórházban 61 beteg ápolatott, kik közül meggyógyult 39, elhalt 2, további gyógykezelés alatt maradt 20 beteg.

A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint az adófizetések eredménye a helyszínen történt ellenőrzés daczára is a múlt évi hason időszakban elért eredményhez képest kedvezőtlenebb volt, miért is 41 község előjárósága és Szereda város polgármestere ellen adóbehajtás körüli mulasztásért a felelősség kimondását hozván javaslatba, azt a bizottság el is fogadta.

A kir. ügyész jelentése szerint a szeredai kir. törvényszék területén lévő bírósági fogházak múlt havi személyforgalma 183 volt és ebből elítelt 155. A hó folyamán 62 bűneset jelentetett fel, de ezek között különös fontossággal bírónak egy szándékos emberölés, egy gyilkosság, két emberölés és egy halált okozott sértés kísérleteit lehet tekinteni.

Az előadói jelentések tudomásul vétetvén, a folyóügyek tárgyalására tért át a gyűlés, melyek közül megemlítjük a következőket:

Gyimesbükk község egy vasuti megállóhely berendezésének kieszközölését kérvén, a folyamodás kereskedelmi miniszter urhoz felterjesztetni határozatott, de a gyimes-középlöki és gyimes-vámj

állomások közelsége miatt a megállóhely létesítése javaslatba nem hozható.

Adler Alfréd fényképésznek a tuzsád-alvégi fürdőn engedély nélkül épített fényképezési műterem lebontását elrendelő két elsőfokú határozat ellen beadott fellebbezése figyelembe nem vétetett.

Sándor Lajos tuzsádi helyettes anyakönyvvezetőnek lemondása tudomásul vétetett, s Ferenczy Béla körjegyzőnek 80 frt tiszteletdíjjal rendes és Barta Györgynek 60 frt tiszteletdíjjal helyettes anyakönyvvezetővé leendő kinevezése belügyminiszter úrnál javaslatba hozatott.

Pálffy András k. altizi, Gál György bankfalvi, Koncz József szentmihályi anyakönyvvezetőknek tiszteletdíjuk felemelése iránti kérésük belügyminiszter úrhoz pártolólag felterjesztetni határozatott.

Zakariás Lukács tölgyesi szolgabírónak mint anyakönyvvezetőnek egy segédmunkás engedélyezése, esetleg megbízatásától való felmentése iránt beadott kérésére a bizottság oly értelmű határozatot hozott, hogy az egyéb közigazgatási ügyekkel elfoglalt szolgabíró kezében a házassági ügyek vezetése továbbra is hagyassék meg, a születési- és halálzási anyakönyvek vezetésére pedig a szolgabíró közvetlen felügyelete és rendelkezése alatt megfelelő tiszteletdíjjal államköltségen egy segédmunkás alkalmazassék, s ennek engedélyezése belügyminiszter úrnál kikéressék.

Tekerőpataki Tinka Vaszi és társai az ottani közbirtokosságnak a legeltetési díjak szabályozása tárgyában hozott határozata ellen fellebbezéssel élve, a bizottság a neheztelt határozatot feloldotta, s újabb, szabályszerű határozat hozatalát rendelte el, mert sem a birtokossági gyűlés nem lett kellő időben, s megfelelő módon összehívva, sem a határozat hozatalánál a birtok aránylagos többség nem lett megállapítva.

Végül Nagy Imre bizottsági tag kérdést intézett az építészeti-hivatalhoz a Zsögöd és Szent-Király községek között kőhányás miatt veszélyeztetett személybiztonság megóvása érdekében, s minthogy a vasútépítő-felügyelőségél és vállalatnál ez érdeklődésben tett lépések az alispán kijelentése szerint sikertelenek maradtak, az övintézkedések elrendelése iránt kereskedelemügyi miniszter úrhoz felirat küldése határozatott el.

Ora et labora

Imádkozunk és dolgozunk! állítsuk fel a nagy életcélt a második ezredév küszöbén. De nem dolgoztunk-e eddig is, hogy a betevő falatot biztosítsuk? Mindenesetre.

Azonban a bölcs életelvet felállítjuk most a közéleti küzdelemre: dolgozunk a közkerécsők megjavításának nehéz munkájában.

Eznek a követelésnek, melyet hangsúlyozunk, meg van a szomorú aktualitása: még ha megtörtént volna is az imént lefolyt küzdelemben, hogy a közkerécsők depravációja kinosan tapasztaltatott abban, hogy a meggyőződést vették és eladták volna, mi nálunk, — mint városunkra árnyat borító tünetet tagadnók le, bár nálunk is helyi tünetként a kérdés eléggé aktuális, — ki lenne azonban botor, hogy be ne látna, miként igenis óriási súlyedése következett be a közkerécsőknek, hogy egész leplezetlenül beszélnek innét-onnét a lefolyt küzdelemben az elvek pénzen való vásárlójáról!

Mily szánandó súlyedés, hogy lehet tárgyalni visszaéléseket s példánul olyan dolgot, mely faktum és megtörtént: egy oláh vidéki városkában beállott husz polgár a választási urnához s egy közülük kijelentette, miként szavazni fognak, de csak kétezer forintért. A jámbor oláh nép oly természetnek találta, hogy voksokat ilyenkor eladni szokás, hogy naiv tudatlanságban egyenesen az elnök elé állottak. Tünet, a mely mindenkit nem politikai következtetésre kényszerít, hanem etikai magabaszállásra.

Mert merhetlen rombolást visz véghez a valóság, kósza hír az erkölcsökben, hogy rendezetlen módon a lélekvásárlás bűnét felfedjék azok, kiknek kapzsiséga mindenek felett működik.

A közéletnek nagy, általános cselekvéshez kell kezdenie s egy vonalon, a hol a közélet kelevénye felfakadt, intenzív módon munkába kell szólítani mindenkit, a ki előtt a tiszta erkölcs nem — chimera.

A baj kétféle: a köztudat mértelyezve van, de tünetei nincsenek, csak inklináció. Itt részen kell lenni, hogy a köztudatból e mérge romboló anyag száműzessék. Van azonban s ez a súlyosabb, a hol világosan kitört a súlyos kórság; itt mily önfeláldozó tevékenység szükséges, hogy az elkövetett vétek undokságát egész nagyságában a lelkiismeret érezze s ennek tolymán a közmegejtés sujtson is, gyógyítson is.

Lehetetlen, hogy annak, a ki veszteget, nyugodtan maradjon lelkiismerete, hanem a köztudatnak megtévelyedése, mely gyorsan kész a maga bűnbocsánati cédulájával, ez az, a mi bűnre csábít, mert hiszen más eszközök már alig vannak.

A tehetség, jellem, tudás, buzgalom és becsvágy, a közéleti mult ma már alig kvalifikálnak: kvalifikál a zseb. És a köztudat, mely egyébként minden becsstelenséget szigorúan sujt, sőt sokszor elhamarkodott ítéletében, vagy tulszigoru, — ebben a dologban hamar készen van s természetesenek találja.

Ez ellen tenni kell.

Micsoda eszközök s kiknél vannak, a kik a visszás és bűnös köztudatot visszafejlesztik s e tekintetben a népitélet etikai érzékenységét visszaállítják?

Mi felvetettük és a moralistáktól várunk választ.

Mennyi joggal vetettük föl a kérdést, az olvasóközönségre bizzuk döntését, ha kijelentik, hogy általános érdekéből a közkerécsőknek e sorokra szükség nem volt, — mi fogjuk a legnagyobb örömet érezni.

És bizony-bizony mondjuk, nem lenne nagyobb örömmünk, mintha tényleg nem lenne meg a fentebbi soroknak az ő szomorú aktualitása.

Megnyitó beszéd.

— Tartotta Bak József, csik-szentgyörgyi kántor-tanító a kászón-alsziki járó tanítóegyesületnek 1896. okt. 22-én Kászón-Ujfaluban tartott rendes őszi gyűlésén —

(Folyt. és vége.)

Igaz ugyan, hogy a kepefizetésre nézve már az 1804-ben Nagy-Szebenben Mitrovsky aláírásával kiadott kepe konstitúció 10-ik pontja is világosan kifejti, „hogy ha a gabona terméketlen és meggátolattik az időnek mostohasága miatt, tehát egy kalangya rozsert két vékát, hasonlóképpen egy kalangya tavaszért két vékát tartoznak adni, s ha így sem lehetne kijöni, tehát juxta communem aestimationem ségétio ejusdem temporis pénzül fizessék bérüket.” — Átlátva bonatyánk is, hogy a fenneilített visszás állapotok mennyire keserűvé teszik a tanító pályát, meghozták a községi, valamint a hitfelekezeti tanítók fizetésének rendezéséről szóló 1893. évi XXVI. t.-cz. 3., 5. és 6. §-ai alatt a következő törvényt: „A községi és hitfelekezeti tanító fizetése a mint eddig szokásban volt, állhat készpénzen kívül természetben kiszolgáltattott járandóságokból vagy földbirtok jövedelméből is.

Azonban a tanítói fizetés egy részének terményekbeni kiszolgáltatása csak oly feltétel alatt engedtetik meg, ha ezen terményeket az iskola-fentartó a tanító közbejötté nélkül szedeti be és előre megállapított időközökben és előre megállapított mennyiségben szolgáltatja ki a tanítónak, még pedig úgy, hogy az évi utolsó részletet legkésőbb az év november hava végén átadja.

Ha az iskola-fentartó a tanító terménybeli fizetését nem a megszabott módon szolgáltatná ki, vagy a termés átlagos minőségének meg nem felelve, akkor a termény helyett annak értékét készpénzben lesz köteles fizetni. A terménynek ára az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 143. §-a értelmében állapittatik meg.

Mind ezekből világosan kitűnik, hogy szentesített törvény által van segítve ügyünkön. De mit ér a törvény, ha végre nem hajtatik, s az állapotok maradnak a régiek?!

Ugyanazért nagyon óhajtható, s itt már az ideje is annak, hogy bajainkra orvosságot keressünk, a kóros állapotokat gyógyítsassunk, noha némelyek nem szívesen veszik, ha ezekről éppen maga a tanító beszél. Pedig ha maga a tanító nem tárja fel fájdalmait, ki fogja nyomasztó helyzetét megérteni? Vannak ugyan, hála Istennek, rajtunk kívül is számosan, a kik értik helyzetünk sanyaruságát; de mert mi magunk nem mozgunk, azt gondolják, rendén van a szénánk. A közmondás is azt tartja: „néma gyermeknek anyja sem érte a azavát.”

Ilyen körülmények között egyszer már nekünk is illik felszólalnunk, szavunkat nyíltan hangoztatnunk; különben csak írott malaszt marad a sok ígért, s a ránk nézve is előnyösnek mondható új törvény.

Feltétlenül óhajtnak tehát, hogy az 1893-ik évben hozott, s a hitfelekezeti tanítók fizetésének

rendezéséről szóló XXVI-ik t.-cz. §§-ainak érvényesítéséért, még pedig oly formán, hogy a közigazgatási-bizottság, mint a fizetés behajtásáért nézve illetékes hatóság a nsga kir. Tanfelügyelő ur közvetítésével büntetés terhe mellett rendelje el az iskola-fentartó község eljáráságoknak, hogy a kepe bizonyos meghatározott napokon a tanító közbejötté nélkül szedjék be a kepe-lajstrom alapján, kiváló gondot fordítván arra, ha vajjon kalangyá megadja-e a két régi vékát, mert ellenesetben a pótlás a kepeszedő-bizottságot fogja terhelni; gyenge termés esetén pedig, vagy szeműl, vagy a fizetésrendezéséről szóló jegyzőkönyvben felvett átlagos számítá véteassék alapul; azon kepefizetők pedig, kik természetben le nem röjják tartozásukat, — köteleztessenek egy bizonyos napou a községi bírő kezéhez pénzértékben fizetni, még pedig az 1893-ik évben a fizetés rendezése szerjából felvett jegyzőkönyv átlagos számítá szerjint; ilyen eljárást óhajtván az ozipora, vagyis a készpénz és fa-kepe bejizetésére nézve is.

Ezekben láttam általánosságban és röviden a kath. tanítók, illetve kántortanítók jelenlegi helyzetét leplezetlenül a világ előtt feltárni.

És most, midőn — majd az indítványot során ez valóban elszomorító állapotok feletti tanácskozás és érdemleges határozathozatalra kedves Pályatársaim beces figyelmét tisztelettel fülkérném, — a gyűlést megnyitom.

Tanító-gyűlés.

Cs.-Szenttamás, nov. 8.

A csiki róm. kath. tanító-egyesület felcsiki fiókköre f. hó 7-én Cs.-Ajnádon tartotta őszi rendes gyűlését, még pedig a vármegyei hivatalos tanító-testület csiki járáskörével egyidejűleg és egyfittesen.

Gyűlést megelőzőleg gyakorlati tanítást tartottak Buzás János és Szűke Márton tagtársak. Ezután a járáskörök külön-külön keblü ügyeket intézték el. Fiókkörünk keblü ügyei közül felemlitem, hogy a mult gyűlés jegyzőkönyve felolvasatván, elfogadtatott, de ennek kapcsán megbeszélés tárgyát képezte, hogy a mult gyűlésről tudósítás miért nem küldetett? és az egyik határozat miért nincs „egyhangú“-nak bevezetve.

Jegyzőnek erre nézve tett felvilágosító jelentését a fiókkör tudomásul vette.

Az általános egyesületnek f. hó 23-án tartandó millenniumi diszgyűlésére fiók-körünk a maga kebeléből szavalni felkérte Kandó Katinka dánfalvi tanítónőt; a karének vezetése és begyakorlására nézve határozta, hogy a hangjegyek az alsziki karvezetőtől megszereztesse, s minden tagtárs a hangterjedelmének megfelelő szólamot írja le s folyó hó 15-én a Kődön felüli tagtársak Cs.-Szenttamáson Gaál Sándor vezetése mellett és a Kődön aluli tagtársak Szépvízen Puskás T. és Buzás János tagtársak vezetése mellett gyakorolják be.

Jakab Lajos alesperes szt.-mihályi plebános indítványt tett az iránt, hogy az iskolai mulasztási kimutatások érvényesítése és erről az iskolaszéki elnököt leendő értesítés végett a kir. tanfelügyelő ur kerestessék meg, mert beigazolt esetek szerint, a választási kimutatásoknak semmi eredménye nincs. Erre nézve Ráduly B. megjegyzi, hogy tudomása szerint a kir. tanfelügyelő mindent megtesz, hogy eredménye legyen a mulasztási kimutatásnak.

Több tagtárs megjegyzi, hogy az előjáráságok, némely községekben ez iránti kötelességeiket nem teljesítik.

A gyűlés az indítványt elfogadta, s a kir. tanfelügyelő urat megkezdeni határozta s oly képpen, hogy szíveskedjék közigazgatási uton oda hatni, miszerint a mulasztási kimutatások elintézéséről az illetékes iskolaszéki elnök urak értesítsenek.

A jövő gyűlés helyéül Cs.-Somlyó jelöltetett ki.

A keblü ügyek elintézése után a fiók-körök közös gyűlést tartottak, melynek programja az elnökök által akként lett megállapítva, hogy a mindkét kört érdekű tárgyak felváltva adassanak elő.

Ezen program szerint a közös gyűlés következőleg folyt le:

Kertész István megható emlékbeszédet mondott Kókai István csikszögödi elhalt tanító felett, miért a gyűlés forró köszönetét nyilvánította.

Ferencz Tamás szavalta Petőfinek „A magyarok Istene“ című költeményét, mit a gyűlés köszönettel fogadott.

A „Gönczy“-féle füzetekre nézve Lakatos Mihály jelentette, hogy a mult gyűlésen tett javaslatához ragaazkodik és megszerzés végett a tagok figyelmébe ajánlja.

Ezután egy ügyes felolvasásban gyönyörködünk. Ugyanis Barabás Béla a gazd. felső iskola szaktanára tartotta a nemzet gazdaságtani köréből a tanítókot is érdekű felolvasást, mely nem csak tanulságos tartalmánál, hanem vonzó előadásánál fogva is nagy tetszéssel találkozott.

Hasonlóan figyelemmel hallgatta a gyűlés

Paláncz Sándor felolvasását is a gyümölcsfák betegségei és ellenségeiről.

Mindkét felolvasás a jegyzőkönyvek mellé csatolva bataroztatott.

Az indítványok során Ferencz József indítványozta, hogy a törvényhatóság kéressek meg, miszerint Paláncz Sándor tagtársat járási gyümölcsfa iskola felügyelővé nevezze ki. Ezen indítvány beható vita tárgyát képezte.

A gyümölcsfa iskolák némelyikének elhagyott állapotát némelyek abban találják, hogy az illető községek előjárói nem teljesítik kötelességeiket pld. rossz a kerítés, nincs alkalmas terület, mások pedig abban, hogy a tanítók mindenike a szakszerű kezelésre nincs képezve. Ezeknek kell előszörban segíteni, s akkor a tanítók feletti felügyelet is több eredményre vezet. Az indítvány elfogadtatott.

Továbbá indítványozásra kimondatott, hogy a gyak. tanítások bírálatánál mindenekelőtt az illető tanító mondjon önbírálatot; a tanítótestületek egyesülésének eszméje megvalósíttassék.

A gyakorlati tanítások megbírálatán, sikerülteknek nyilvánítottak. Gyűlés után közébéd volt, melyen mindkét kör tagjai nagy számban jelen voltak.

A tagok közül némelyek a vasuti építési munkálatok megtekintése végett november 8-ra ott maradtak.

A közös gyűlés sikerüléséért legnagyobb érdeme van Buzás János tagtársnak, ki az eszmét felvetette és Lakatos Mihálynak — ki mint elnök — tapintatossággal vezette a gyűlést. A közös gyűlés erkölcsi sikere pedig abban áll, hogy a különböző tanítóegyesületek társulása egy lépéssel előbbre haladt.

Ferencz János
jegyző.

Iparkamarai közgyűlés.

Marosvásárhelyt, 1896. nov. 1.

A marosvásárhelyi kereskedelmi- és iparkamara október hó 31-én Tauszik B. Hugó elnöklete alatt ülést tartott.

Az elnöki közlések fontosabb tárgyai a következők voltak:

Az elnökség fölterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez a tervbevett székelyföldi vasutak kiépítése ügyében, s ugyanekkor ismételt kérelmezte az apahida—marosvásárhely—héjjasfalvi összekötő vasuti-vonalnak kiépítését.

Deér Venczel kamarai kültag panaszt tett, hogy a gyergyóditrói iparos tanoncok elméleti oktatásban nem részesülnek; az elnökség fel fogja hívni e körülményre a vármegye közönségének figyelmét. A kovásznai ipartestület zászlószentelési ünnepélyén a kamarát Czibalmas Ferencz kamarai tag képviselte.

A csikmezei erdőipar részv.-társaság vállalati betegségyező pénztárának a létesítését a kamara pártolta.

A székely- és csángófiuk telepítése ügyében László Gyula másodtitkár a következő előterjesztést tette: F. évi október hó 3-án 79 fiu helyeztetett el különböző mesterségekbe. Ezek közül Aradra 24, Békés-Csabára 10, Makóra 8, Czeglédre 8, Kun-Félegyházára 1, Vácra 2, Besztercebányára 3, Miskolcra 21 és Nagy-Ényedre 3 fiu ment. A 79 fiu között volt csikmezei 18, brassómezei 22, háromszékmezei 1 és udvarhelymezei 38. November hó 7-én még 60 fiu indittatik el. Ez utóbbi elhelyezés nem volt éppen szerencsés. A fiuk egy része, — miként az ipartestületek sajnálkozással jelentik, — elhagyták mestereiket és hazajöttek. Különösen a brassómezei csángófiukra és az udvarhelymezei székelyfiukra van panasz. Legkitartóbbak a csikmezei fiuk, kik között már második éves tanoncok is vannak, s kik mindannyian szépen haladnak. E bajon segitendő, az elnökség nyomtatott körlevélben figyelmeztette a szülőket a könynyelmű eljárás káros következményeire, s egyszerűsmind fölhitva őket, hogy gyermekeiket kötelességszerűen kitarásra inték.

Az elnökség általában tapasztalván, hogy az akció vezetésénél irányadóul szolgáló „Utmutató” nem felel meg kellően a gyakorlatnak, új szabálytervezetet dolgoztatott ki, mely főleg az érdekelt székely vidékeken az ügyvezetés gyakorlatiasabb szervezését czélozza. E szerint a székely vármegyéek kisebb kerületekre osztatnak. E kerületek központjai a szolgabírósi székhelyek lesznek, hol az iparfejlesztő bizottságok, illetve főispánok által kijelölt kerületi-bizottságok működnek. E bizottságoknak működési területén minden egyes községben egy-két község lesz, a lelkesek, tanítók és községi előjárók sorából választva, kik a szülőikkel állandóan

érintkezésben állván, ezek teendőiben eljárnak, s illetve tanácsal és támogatással szolgálnak. E közegek szedik be a fiuktól a folyamodványokat és azokat meghatározott időben a kerületi-bizottságnak beterjesztik. A kerületi-bizottságok a folyamodó fiuk nyilvántartási-jegyzékét, — mely a fiuk előképztségére, fizikai fejlettségére és ipari hajlamaira vonatkozó adatokat is tartalmazza, — a kijelölt határnapig elküldik a kamarának. Ugyanegy időben elküldik a kamarának az ipartestületek és a tanoncokat felvevő iparosok jegyzékét. A kamara így tájékozván magát mindkét részről, felosztja a jelentkező fiukat úgy, hogy az egyvidékeliek lehetőleg ugyanegy városba jussanak. Ekkor kiküldi a kamara ez ügyekkel foglalkozó tisztviselőjét a kerületi-bizottságok székhelyeire. A kamara tisztviselője itt személyesen megvizsgálja a fiukat, kikérdezi hajlamaik felől, s a szülőket is közvetlenül tájékoztatván gyermekeik jövődó helyzetére nézve, a bizottság segédkezése mellett beosztja a fiukat az iparosokhoz. Ezeknek megtörténte után, körülbelöl két héttel később a fiuk elindítatnak állomásuk helyére. Az elhelyezés ily módon minden évben kétszer eszközöltetik, április és szeptember hónapokban. Az elhelyezett fiukat a kamara állandóan felügyeli, s e végből a kamara tisztviselője minden évben egyszer meglátogatja őket.

Az új utmutatót a teljes ülés jóváhagyás végett fölterjeszté a kereskedelmiügyi miniszterhez.

A kamara 1897. évi költségvetése 9584 fr 47 kr bevételben és 9571 frt kiadásban áll a pitatott meg.

Szakács Póter titkár a kiállítás látogatására eszközölt felrándulásokról részletes jelentést tett. E szerint a kamara összesen 10 felrándulást rendezett 1030 egyén részvételével.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Kinevezések.** A m. kir. pénzügyminiszter csik-jenőfalvi Antal András adóhivatali ellenőrt pénztárnokká, Körmendi Oszkár számellenőrt számvizsgálóvá nevezte ki.

— **Meghívó.** A csikszeredai Oltáregylet saját czéljai javára, folyó hó 14-én Mikó Ilka öméltsága védnöksége alatt a „Csillag”-vendéglőben tánczvigalommal egybekötött Hangverseny rendez. Műsor: Élőkép. Rákóczi Ferencz elfogatása. Hunyadi László. Erkelől. Zongorán előadja Baktsi Erzsébet nagysága. Madár az erdőben. Taubertől. Énekli Lojczl Mariska k. a. Szavál Éltthes Irma k. a. Rapzodia. Lisztől. Zongorán előadja Deutsch Jenni k. a. Élőkép. A fonó. Kezdeté 7 órakor. Belépti díj személyenként 50 kr. Az estélyt ez uttal Dapsi Frigyesné és T. Nagy Imréné rendezik. Főlöleslegesnek tartjuk olvasóink figyelmét ez estélyre felhívni, mert a jelekből ítélve, akkora közönség fog a Csillagban összejöni, melyet ritkán láttunk. Különösen az élőképek iránt nyilvánul nagy érdeklődés, melyekben vagy 35-en fognak szerepelni, megfelelő jelmezekben. Alig lehet most egy házhoz belépni, hol jelmezeket ne szabnának, varnának avagy próbálnának. A kereskedésekből már minden felhasználható kelmét összevásároltak a szereplők a jelmezekhez. — A varró műhelyek úgy tul vannak halmozva megrendelésekkel, hogy alig képesek eleget tenni a keresletnek. Szóval az oltáregylet igen szép estének néz elébe.

— **Vasuti váróhely engedélyezése.** A kereskedelmi miniszter Csik-Szentimre község kérszér emegengedte, hogy a székelyvasutaknak azon községben megálló helyén egy váró helyiség létesíttessék, s a további intézkedések megtételére az államvasutak igazgatóságát utasította.

— **Katalin estély.** A csikmolyói r. kath. főgymnasium ifjusága az intézet véd-szentjének Szent Katalinnak névünnepe alkalmából 1896. évi november hó 24-én a helybeli internátus nagytermében az „Internátus Segély-alap” javára szini előadással egybekötött zártkörű tánczestélyt rendez, mire a meghívók már kibocsáttattak. A rendező bizottság 27 nyolcz és hetedik osztályos tanulólkból alakult meg, melynek élén Jakab Antal és Balló István főgymnasiumi tanár urak állanak. Előadatik: „A három kalap”, Vigjáték 3 felvonásban. Irta Hennequin, fordította Sz. K. Személyek: Dupraillon Edgar Bándi Ignác, Izabella, neje Sprencz Helén k. a. Lucza, leánya Földes Anna k. a. Silvester Szopos Lajos, Témidart Adolf Gál Zsigmond, D'Hervey Pál Batory Oszkár, Annette Szopos Rózsika k. a. Baptiste, inas Filep Imre. Történi Párisban. Belépti díj: személyenként I-ső hely 1 frt, II-ik hely 60 kr, állóhely 25 kr, Kezdeté esti 7 órakor. Vendéglősről gondoskodva lesz.

— **Halálozás.** Csik-Szereda város egyik szorgalmas polgára, Gáspár András halt el f. hó 9-én egy heti súlyos szenvedés után baleset következtében. Az ellunytt az erdőre fáért járván, hazajövet a lejtős uton egyik lova elütötte s oly szerencsétlenül esett el, hogy a terhes szekér mindkét kereke derekán keresztül ment s hátgerinczét eltörvén, az életnek megmenteni nem lehetett. — Csik-Taploczáról vettük az alábbi gyászjelentést: Alólírottak legmélyebb fájdalommal tudatják, hogy a forrón szerető férj, gondos édes apa, jó testvér, sógor, lelkiismeretes és pontos községi előjárónak: Györpál Lajos községi bírónak, életének 41-ik, boldog házasságának 17-ik évében — hivatása teljesítése közben ért merénylet folytán — történt ellunyttát. Hült tetemei folyó hó 5-én d. u. 4 órakor foguak a csik-taploczai róm. kath. temetőben elhelyeztetni és a szent mise-áldozat f. hó 6-án fog az egkek Urának bemutatni. Béke poraira! Csik-Taplocza, 1896. nov. hó 4. Neje: Györpál Lajosné szül. Köllő Regina. Gyermekei: Borbára, Ignác, Verónika és Erzsike. Testvére: Györpál János.

— **Óriási erdőkárok.** Lapunk mult számában megemlítettük, hogy Szent-György-Bánkfalva községeknak a Moldovával határos erdősegeiben nagymérvű tűzvész dühüng. Nemesak ezen községek erdősegeiben dult a bűsz elem, hanem ugyan egy időben ütött ki a tűz, Mindszent, Sz.-Lélek, Csomortán, Pállalva, Dálné községek, „Borda” és „Pricseke.” továbbá a Vármegye, „Keresztes,” „Solyomtár” nevű és a „Csobányos,” valamint a Csik-Szentmiklósi erdőipar társaság egyházmegye határszéli erdősegeiben is, hol az erdőhivatal személyzete s a községek lakosai napok óta a tűz lokalizálásával foglalkoznak s több ezer frtra megy az ez által okozott kár. A mint mondják a tűzek a határszéli oláh pásztornépek szándékos gyújtogatásából eredtek, hogy az által gelő-területeiket bővíthessék.

— **Meghívó.** A gyergyói róm. kath. tanítóegyesület f. évi november hó 18-án d. e. fél 9 órától kezdődőleg a gy.-tekerőpataki népiskolánál tartja évnegyedes rendes közgyűlést, melyre a t. tagokat és a tanügybarátokat tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: fél 9 órakor szent mise hallgatás. 2. Gyakorlati tanítást tartanak: Vild József a beszéd- és értelemgyakorlatokból az I. osztályban; Miklós Hermin k. a. a természettanból a VI. leányosztályban; Forika Agoston a nyelvtanból a III. fiuosztályban. 3. Elnöki megnyitó. 4. Jegyzőkönyv felolvasás. 5. A gyakorlati tanítások megbírálása. 6. Sánta Albert felolvasása. 7. Horváth Mihály szaválata. 8. Önképzőkörü jelentések. 9. Indítványok. — Gyergyó-Szent-Miklóson, 1896. évi október hó 30-án. Vértes Lajos, elnök. Olajos Párkás, főjegyző.

— **A néptanítók fuvar- és napidijai.** A m. kir. belügyminiszter szigou rendeletet adott ki a vármegyéek közönségeihez az évenként tartatni szokott tanítói gyűléseken megjelenő tanítók napi és fuvardijainak megtérítése tárgyában, s meghagyta a vármegyéeknek, hogy a tanítóknak ily czélra szolgáló fuvardijai a községek költségvetésében évről-évre előirányoztassanak, továbbá gondoskodás történjék arról, hogy a községi tanítók az egyesületi ülésekre való utazásaik tartamára a községek mérsékelt, naponkint és fejenkint legalább 1—1 frt napi dijjal láttassanak el.

— **Lóheremagtermesztő gazdák figyelmébe.** Tekintettel a lóheremag árak ezidőszerű emelkedésére és az arankamentesített mag jóval előnyösebb értékesítésére, felhívjuk gazdáink figyelmét az „Erdélyi Gazdasági Egylet” heremag tisztító-intézetére, mely a tisztítást, arankamentesítést és plombozást a legnagyobb pontossággal és jutányosan eszközli. — Bejelentéseket elfogad és minden felvilágosítással készséggel szolgál: „Az erdélyi gazdasági egylet titkári-hivatala,” Kolozsvárt, Belközép-utca 11-ik szám.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. BOCSKOR BÉLA.
FŐMUNKATÁRS GYERGYÓBAN:
VÉRTES LAJOS.
KIADÓ- és LAPTULAJDONOS:
GYÖRGYJAKAB MÁRTON.

Pályázat.

A csikszentdomokosi róm. kath. elemi népiskolánál egyik rendes tanítói állás megüresedvén, arra ezennel pályázat hirdetteik.

Évi jövedelme:
1. 300 frt készpénzfizetés havi előlegezés részletekben a község pénztárából.

2. Az orgonázásban jártas és szükség esetén vasár- és ünnepnapon, isteni tisztelet alatt, kántori teendőket is végezni képes pályázó, a község pénztárából, fenti összegén kívül, még évi 65 frt segélyben részesül.

3. Egy kis veteményes kert, (az iskola előtti kert fele.)

4. Csinos lakás az iskolaépületben, mely áll két szoba-, konyha-, kamara-, pincze-, nyári konyha-, kut-, és a szükséges gazdasági épületekből.

Költsége az iskolaszék által kijelölt osztály tanítása.

Pályázhatnak tanítóképződét végzett, még nem okleveles róm. kath. vallású tanítójelöltek is.

Szükséges okmányokkal felszerelt folyamadványokat folyó évi november hó 25-ig alólírtak sziveskedjenek megküldeni.

Csikszentdomokos, 1896. évi nov. hó 8-án.

Varga Ferencz, s. k.
lelkész, iskolaszéki elnök.

Sz. 6353—1896.

ki.

Árverési hirdetmény.

Csicsó község részéről közhírré tételik, hogy a nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. miniszter ur 39285—1896. számú magas rendeletével eladásra engedélyezett Tolvajos oldal 232. kth. területen törzsenkénti bemérés alapján felvett 27000 köbméter fenyőfatömeg folyó évi november hó 26. napján délelőtt 8 órakor Csicsó község házában nyilvános árverésen el fog adatni. Ezen fatömegeből 75% haszonfára esik, a többi tűzifa. Kikiáltási ár 33000 frt.

Erről árverezni szándékozók oly megjegyzéssel értesítetnek, hogy az árverési feltételek megtekinthetők a felszíki főszolgabírónál, Csicsó község házában, az erdőre vonatkozó bővebb felvilágosítások pedig a csikszeredai m. kir. erdőhivatalnál tudhatók meg.

Csik-Szeredár, 1866. november 2-án.

Fejér Sándor,
főszolgabíró.

1—2

Hirdetmény.

Alantirt intézet igazgatósága — alapszabályának 11. §. 2-ik bekezdése értelmében — közhírré teszi, hogy a betétek után eddig fizetett 6 százalék kamatot a jövő 1897. év január hó első napjától kezdődőleg 5 százalékban állapította meg. — azonban olyan betétekre nézve, melyek 3 évig kötelezőleg bennhagyatnak, — s ez iránt a tulajdonos folyó évi december hó 25-éig betéti könyvecskéjének bemutatása mellett nyilatkozatot ad, — a régi 6 százalék kamat változatlanul fennhagyatik, — ennek hiányában mint egyszerű betét 5 százalék kamattal fog kezelteni.

Gyergyó-Tölgyesen, 1896. évi október hó 20-án.

Jelzálog Hitelbank
részvénytársaság.

3—3 Ifj. Török Antal, vezérigazgató.

Sz. 4009—95.
telkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A csikszeredai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Csikmegye árvapénztára végrehajtónak László Antal csikmadéfalvi lakos végrehajtást szenvedő elleni 64 frt 26 kr tökekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a csikszeredai kir. törvényszék területén lévő, Csik-Madéfalva község határában fekvő, a csikmadéfalvi 292. sz. tjkvben foglalt ingatlanoknak nemcsak végrehajtást szenvedő László Antal fél rész jutalékára, hanem az 1881. évi 60. t.-czikk 156. §. a) és d) pontjai alapján az A. alatti társbirtokos László Antalné szül. Molnár Juliánna másik félrész jutalékára is, azaz az egész ingatlanokra és pedig az 1. rsz. 713/1., 713/2. hrsz. belsejtelekre 360 frt, a 3. rsz. szám 1428. hrsz. számú szántóra 34 frt, a 6. rsz. 2302/b., 2304/b. hrsz. szántóra 35 frt, összesen 429 frtban ezennel megállapított kikiáltási ártan elrendelte, s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1896. évi december hó 22-ik napján délelőtt 9 órakor Csik-Madéfalva község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát, vagyis 36 frtot, 3 frt 40 krt, s illetve 3 frt 50 krt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri

rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes érték-papírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Csik-Szeredán, 1895. december 9.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Kozmuczsa,
kir. tszéki bíró.

184 sz.
1896

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré tételik, hogy a magas kincstár tulajdonát képező a csik-gyimesi beléző-állomás raktárában levő, s az azoknak idejében létesített határszéli örkunyhók kiegészítéséül szolgáló felszerelési tárgyak, nevezetesen 77 téli pokrócz, 77 nyári pokrócz, 77 szalmazsák, 77 szalmapárna, 14 felér fenyőfa pad, 7 fegyverállvány, 7 cseber fenyőfából, 7 kártya fenyőfából, 7 fűrész, ráamával, 7 függő lámpa, 7 fejsze, 7 vashorog, 7 ivókanna bádogból, 7 szemét-

lapát és 154 vászonlepedő, a nagyméltóságú földmívelésügyi magyar kir. miniszter urnak folyó évi augusztus hó 6-án 42,211—III/1. szám alatt kelt magas rendelete folytán folyó évi november hó 22-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor a beléző állomás vezetői-lak udvarán nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek a vételár azonnali lefizetése mellett el fog adatni.

Az árverési feltételek iránt érdeklődők forduljanak a beléző-állomás vezetőjéhez, kitől a hivatalos órák alatt kellő felvilágosítást nyernek.

Csik-Gyimes, 1896. október hó 4-én.

Gelenesér Gyula,
beléző állomásvezető.

2—2

Egy szerény, szorgalmas, jó detáilista (keresztény) vegyes kereskedő-segéd 19—23 éves alkalmazást nyer KRAUSZ MIHÁLY czégnél december 15-ére Csik-Szt-Domokoson.

Új könyvkötészet

CSIK-SZEREDÁBAN.

Aranyozó- és vágó-gépekkel.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a mai kor minden igényeinek megfelelő

KÖNYVKÖTÉSZESET

rendeztem be, templom-utcai lakásomon, Borbát András ur házában. Elvállalok mindentéle hivatalos, üzleti, iskolai és imakönyveket, s minden névvel nevezhető munkát a legegyszerűbb fűzéstől a legdiszesebb kiállítású kötésig minden versenyt kizáró olcsó árakon.

Egyedüli törekvésem lesz a n. é. közönség igényének minden tekintetben eleget tenni, pontos időre és a legjobb kivitelben.

Kérve a n. é. közönség szives pártfogását s magamat jóindulatába ajánlva, maradok

Csik-Szeredában, 1896. november hóban.

Kiváló tisztelettel

Létz János.

MÉLIK ANTAL czég Gyergyó-Ditróban.

Szerencsém van a n. é. közönségnek szives tudomására juttatni, hogy üzleti raktáromat a kereslet kívánalmai szerint újabban lehető leggazdagabban rendeztem be s ezentul még dusabb választékban kaphatók nálam igen jutányos áron a legkittünőbb cikkek u. m.

Kartonok	méterenként	20 krtól 40 krig.
Mosó parkettek	"	25 " 50 "
Női ruhaszövetek	"	50 " 2 frtig.
Hárászkenők	darabonként	50 " 5 "
Posztókenők.		

Továbbá szintén nagyon dus választékban vannak készletben:

Női felsők és legujabb divatu diszkalapok, férfi kalapok, nyakkendők, ingek valamint női és férfi cipők, s mindenféle rövidáru.

Vidéki megrendelések azonnal és pontosan foganatosítottak.

Női szövetszöveteket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Koporsó-raktáromat szintén nagyobbítottam.

Raktáron tartok nagy számban különféle fa- és érczkoporsókat, temetési szereket, u. m. szemfedeleket, lepedőket, sirkoszorukat, szalagokat stb.

Festett fakoporsó ára 4 frtől 30 frtig.

Gyergyó-Ditró, 1896. október hó.

Hazafias tisztelettel

MÉLIK ANTAL,
kereskedő.

3—3